

BİREYSEL VE TAKIM SPORU YAPAN SPORCULARIN SPOR BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Examination of Sports Dependence Levels of Individual and Team Athletes

Reference: Siyahtaş, A.; Tükenmez, A.; Avcı, S.; Yalçinkaya, B. & Çavuşoğlu, S.B. (2020). "Bireysel Ve Takım Sporlu Yapan Sporcuların Spor Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(34): 1310-1317.

Anıl SİYAHTAŞ

Türkiye Futbol Federasyonu, anil.siyahatas@hotmail.com, İstanbul/Türkiye

Arş.Gör. Ataman TÜKENMEZ

İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul/Türkiye

Öğr.Gör. Sinan AVCI

İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi. Antrenörlük Eğitimi Bölümü, İstanbul/Türkiye

Öğr.Gör. Bayram YALÇINKAYA

Pamukkale Üniversitesi, Honaz Meslek Yüksekokulu, Şehit Ömer Halisdemir Spor Bilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi, Pamukkale/Denizli

Doç.Dr. Selçuk Bora ÇAVUŞOĞLU

İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul/Türkiye

ÖZET

Araştırmanın amacı bireysel ve takım sporu yapan sporcuların değişkenlerine göre spor bağlılık düzeyleri arasındaki farkları ve yaşları ile spor bağlılıkları arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde faaliyette bulunan bir spor okulunun bireysel ve takım sporları olmak üzere çeşitli branşlarında mücadele eden, olasılık örnekleme yöntemiyle seçilmiş 78 'Erkek' , 26 'Kadın' olmak üzere toplam 104 sporcu gönüllü olarak katılım sağlayarak oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Schaufeli, Bakker (2004)'in geliştirdiği The Utrecht Work Engagement Scale (UWES)'in İspanyol versiyonunun Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından sporcular için adaptasyonu yapılarak geliştirilmiş, Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan "Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)" kullanılmıştır. SBÖ 5'li likert tipinde 15 madde ve 3 alt boyuttan (zinde olma, adanma, içselleştirme) oluşmaktadır. Veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin anlaşılmasından sonra analizler t testi ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yaşları ile spor bağlılıkları arasındaki ilişki Pearson Korelasyon testiyle incelenmiştir. Gruplar arasındaki farkları tespit etmek için ise TUKEY testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; sporcuların değişkenlerine ve spor yaptıkları branşlara göre spor bağlılıklarının değiştiği ayrıca yaşlarının arttıkça spor bağlılıklarının azaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Spor, Spora Bağlılık, Takım Spor

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the differences between the sports engagements levels and the relationship between their ages and sports engagements according to the variables of individual and team sports athletes. The study group of the study consisted of 104 athletes, 78 'male' and 26 'female' volunteers who were selected by probability sampling method in different branches of a sports school in Istanbul. As a data collection tool; The Spanish version of The Utrecht Work Engagement Scale (UWES) developed by Schaufeli, Bakker (2004) was developed by Guillen and Martinez-Alvarado (2014) for the athletes and adapted to Turkish by Sırgancı, Ilgar and Cihan (2019) Sports Engagement Scale (SES) was used. Sports Engagement Scale consists of 3 sub-dimensions (vigor, dedication, internalization) 15 items and 5-point likert. The data were analyzed using SPSS 20.0 package program. As a statistical method in the evaluation of data; frequency, arithmetic mean, standard deviation are used. After understanding that the data showed a normal distribution, the analyzes were analyzed with the t test and ANOVA test. The relationship between the ages of the participants and their sports engagement was examined by Pearson Correlation test. TUKEY test was used to detect the differences between the groups. As a result of the research; According to the variables of the athletes and the branches in which they do sports, it has been determined that their sport engagement changes and their sport engagement decreases as their age increases.

Key words: Individual Sport, Team Sport, Engagement to Sport

1. GİRİŞ

Var olduğundan günümüze gelinceye kadar insanların yanında olan sporun, herkes tarafından kabul görmüş evrensel bir tanımı bulunmamaktadır. "Spor nedir?" sorusu sorulduğunda günümüz popüler kültür düşünüldüğünde cevabı sürekli değişim içerisindedir (Tekin ve ark., 2017). Spor, bireyin ruh

sağlığını ve sosyal ilişkilerini geliştiren, fizik ve zihinsel olarak belirli bir düzeye gelmesini sağlayan biyolojik ve pedagojik olarak son derece geniş kavramdır (Üçkardeş, 2020). Yetim'e (2016) göre ise spor insan gücünün, sağlıklı şekilde ilerleyebilmesi için yapılan etkinliklerin oyun, eğlence ve yarışma hedefine dönüştürülmesi şeklindedir. Spor; birçok farklı etkinlik ve değişen tanımlar olmasına karşın içerisinde ortak unsurlara sahip özellikler barındırmaktadır. Özetle spor; ilk odağı fiziksel gayret ve beceri olan, belli kuralları ve davranışları gruplar aracılığıyla yönetilen etkinliktir (Tekin ve ark., 2017).

Sporun kişisel, toplumsal ve ekonomik yönden birçok önemi vardır. İnsanların spor yaparken kazandıkları özellikleri gündelik yaşamlarında uygulayabilirler. Bireyin fiziksel görünümünü düzeltir, hastalıklara karşı dayanıklılık sağlayarak hayatın tüm alanlarında yeterli bir birey olmasını sağlayabilir. Spor, kişisel olduğu kadar toplumsal yönden de kişiye katkıları vardır. Kendini tanımayı neler yapabileceğini bilme, olumlu davranışlar edinme, disiplinli ve düzenli çalışma, ülkesine hizmet etme, çevresiyle sürekli iletişimde olarak ortak paylaşımda bulunma gibi katkıları vardır. Bunlarla birlikte sporun ekonomi üzerindeki etkisi de azımsanmayacak kadar yüksektir (İnal, 2000).

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre bağlılık, "birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat" olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2019). Bağlılık, iş ile ilgili sürekli olarak hissedilen, ısrar edilen, doyum sağlayan olumlu anlamda zihinsel bir durumdur (Scahaufeli, Salanova, Gonzalez-Roma ve Bakker, 2002). Spor alanının içerisinde sporcuların bağlılıkları ise; sporcunun kendine güvenleri, çaba ve gayretleri ile hareketli durumları ile birlikte sporun içinde tamamen bulunma, pozitif olarak tamamen zihinsel bir durumu yaşama olarak tanımlanır (Lonsdale, ve ark., 2007).

Sporcuların en yüksek performansa çıkmak için çetin ve zor bir süreçten geçtiği bilinmektedir. Bu süreçlerde sporcular çeşitli durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Yaşanılan bu durumlar sporcularda hem fiziksel hem de zihinsel yıpranmaya sebep olabilmektedir. Sporcuda bu yıpranma tükenmişlik kavramı olarak tanımlanabilir (Kelecek ve Göktürk, 2017). Araştırmacılar kavramsal açıdan bağlılığın tükenmişliğin tersi olduğunu açıklamaktadırlar (Lonsdale ve ark., 2007). Geniş çaplı bağlılık – tükenmişlik ilişkisinin, hem teorik hem de pratik nedenlerden dolayı dikkate değer olduğu düşünülmektedir (DeFreese ve Smith, 2013). Çünkü araştırmalar tükenmişliği önlemede bağlılığın önemli bir unsur olarak ortaya çıkarmıştır (Kelecek ve Göktürk, 2017).

Yapılan çalışmalar, genç sporcuların spor ortamlarında kalmaları ya da ilerlemeleri, üst düzey sportif başarı elde etmeleri, uzun vadede sporu bırakmamaları için bağlılık düzeylerinin araştırılmasının gelecek çalışmalara ve antrenörlere yol göstermek adına yararlı olacağı düşünülmektedir (Kelecek ve Göktürk, 2017). Bu noktadan hareketle bu çalışmada da bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor bağlılık düzeylerini saptamak, sporcuların cinsiyet, aylık gelirleri gibi değişkenlere göre spora bağlılıkları arasındaki farklılıkları belirlemek ve sporcuların yaşları ile spora bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır.

1.1. Gereç ve Yöntem

Çalışmada sosyal bilimler alanında kullanılan nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmış olup verilerin toplanma şekline göre ise anket çalışması yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ilinde bulunan bir spor okulunun bireysel ve takım sporlarının çeşitli branşlarında spor yapan, tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 78 erkek ve 26 kadın olmak üzere toplam 104 sporcu gönüllü olarak katılım göstererek oluşturmuştur.

1.3. Veri Toplama Araçları

Sporcuların cinsiyet, yaş, aylık gelir ve branş değişkenlerini belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşan kişisel bilgi formunun yanı sıra “Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)” kullanılmıştır.

1.3.1. Spora Bağlılık Ölçeği

Veri toplamak aracı olarak, Schaufeli, Bakker (2004)’in geliştirdiği The Utrecht Work Engagement Scale (UWES)’in İspanyol versiyonunun Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından sporcular için adaptasyonu yapılarak geliştirilmiş, Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan “Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)” kullanılmıştır. SBÖ 5’li likert tipinde 15 madde ve 3 alt boyuttan (zinde olma, adanma, içselleştirme) oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1-Hemen Hemen Hiç, 2-Nadiren, 3-Ara Sıra, 4-Sık sık, 5-Hemen Hemen Her Zaman şeklinde sıralanmakta ve puanlanmaktadır.

Ölçeğin iç tutarlık güvenirliği Cronbach Alpha, ortalama varyans çıkarımı ve birleşik güvenirlik değerleri ile incelenmiştir. ölçeğin cronbach alpha değeri zinde olma alt boyutu için 0.79, adanma alt boyutu için 0.80, içselleştirme alt boyutu için 0.82 ve ölçeğin tamamı için 0.91 olarak hesaplanmıştır. Alt boyut birleşik güvenirlikleri; zinde olma ve adanma alt boyutunda 0.89, içselleştirme alt boyutunda 0.87, ölçeğin tamamında ise 0.95 olarak tespit ölçeğin iç tutarlık güvenirliğini sağladığı tespit edilmiştir (Sırgancı, Ilgar ve Cihan, 2019).

Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) ölçeğin zinde olma, adanma ve içselleştirme alt boyutlarından oluşan yapısının bir bütün olarak spora bağlılık yapısını doğruladığını bununla birlikte ölçeğin tek faktör olarak da spora bağlılığı ölçmek için kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Sırgancı, Ilgar ve Cihan, 2019). Dolayısıyla sporculardan toplanan veriler hem üç alt boyutta (zinde olma, adanma ve içselleştirme) analiz edilirken hem de tek faktör olarak (spora bağlılık) analiz edilmiştir.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizler, SPSS 20 istatistik paket programı aracılığıyla yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; yüzde (%), frekans (f), ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (Ss) kullanılmıştır.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testinde verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Verilerin normal dağılım göstermesinin ardından bireylerin değişkenlerine göre spora bağlılık düzeyleri arasındaki farkları belirlemek için T testi ve ANOVA testi uygulanmış olup gruplar arasındaki farkları tespit etmek için TUKEY testinden faydalanılmıştır. Ayrıca sporcuların yaşları ile spora bağlılıkları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon Testi uygulanmıştır. Sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

2. BULGULAR

Tablo 1. Sporcuların Demografik Özelliklerinin Dağılımları

		f	%
Cinsiyet	Erkek	78	75,0
	Kadın	26	25,0
	Toplam	104	100,0
Aylık Gelir	2.000 TL ve altı	23	22,1
	2.001 TL-3.000 TL arası	57	54,8
	3.000 TL ve üstü	24	23,1
	Toplam	104	100,0
Spor	Bireysel Spor Yapan Sporcular	59	56,7
	Takım Spor Yapan Sporcular	45	43,3
	Toplam	104	100,0

Tablo 1’de çalışmaya katılan sporcuların çeşitli demografik özelliklerinin dağılımları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde; çalışmaya 78 Erkek (%75,0), 26 Kadın (%25,0) olmak üzere toplam 104 sporcunun katılım gösterdiği görülmektedir. Sporcuların aylık gelirlerine bakıldığında 23 sporcunun aylık geliri 2.000 TL ve altında (%22,1) , 57 sporcunun aylık geliri 2.001 TL-3.000 TL (%54,8) arasında görülürken, 24 sporcunun aylık gelirinin 3.001 TL ve üstünde (%23,1) olduğu görülmektedir. Çalışmada bireysel spor yapan sporcuların sayısı 59 (%56,7) olarak, takım sporu yapan sporcuların sayısı ise 45 (%43,3) olarak görülmektedir.

Tablo 2. Ölçek Puanlarının Dağılımları

	SBÖ	Madde Sayısı	N	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Üç Faktör	Zinde Olma	5	104	4,01	0,71	-,792	,382
	Adanma	5	104	4,02	0,70	-,908	1,263
	İçselleştirme	5	104	3,99	0,81	-,730	,065
Tek Faktör	Bağlılık	15	104	4,01	0,68	-,814	,479

Tablo 2’de çalışma kapsamında sporcuların, Spora Bağlılık Ölçeği’nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamaları, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri yer almaktadır. Tabloya bakıldığında ölçeğin alt boyutlarında en yüksek ortalamanın “Adanma” ($\bar{x}=4,02$) en düşük ortalamasının ise “İçselleştirme” ($\bar{x}=3,99$) alt boyutunda elde edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Sporcuların Cinsiyetlerine Göre Spora Bağlılık Düzeylerine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	Sd	t	p
Zinde Olma	Erkek	78	3,95	,74	102	1,436	,154
	Kadın	26	4,18	,60			
Adanma	Erkek	78	3,96	,72	102	1,513	,133
	Kadın	26	4,20	,63			
İçselleştirme	Erkek	78	3,91	,86	102	1,661	,100
	Kadın	26	4,22	,62			
Bağlılık	Erkek	78	3,94	,70	102	1,684	,095
	Kadın	26	4,20	,58			

Tablo 3’de sporcuların cinsiyetlerine göre spora bağlılık düzeyleri arasındaki T testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde; sporcuların cinsiyetlerine göre SBÖ “zinde olma” ($t_{(102)} = 1,436$ $p>0.05$), “adanma” ($t_{(102)} = 1,513$ $p>0.05$), “içselleştirme” ($t_{(102)} = 1,661$ $p<0.05$) ve tek faktör olarak “bağlılık” ($t_{(102)} = 1,684$ $p<0.05$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 4. Sporcuların Aylık Gelirlerine Göre Spor Bağlılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

		N	\bar{x}	Ss	F	p	Fark
Zinde Olma	2.000 TL ve Altı	23	4,443	,413	6,262	,003*	1-2
	2.001 TL-3.000 TL	57	3,926	,662			1-3
	3.001 TL ve Üstü	24	3,800	,890			
Adanma	2.000 TL ve Altı	23	4,573	,337	10,452	,000*	1-2
	2.001 TL-3.000 TL	57	3,863	,735			1-3
	3.001 TL ve Üstü	24	3,891	,659			
İçselleştirme	2.000 TL ve Altı	23	4,321	,605	3,141	,047*	1-3
	2.001 TL-3.000 TL	57	3,968	,820			
	3.001 TL ve Üstü	24	3,741	,910			
Bağlılık	2.000 TL ve Altı	23	4,446	,373	6,886	,002*	1-2
	2.001 TL-3.000 TL	57	3,919	,685			1-3
	3.001 TL ve Üstü	24	3,811	,755			

Tablo 4’de sporcuların aylık gelirlerine göre spora bağlılık düzeyleri arasındaki ANOVA test sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde; sporcuların aylık gelirlerine göre SBÖ “zinde olma” ($F_{2-102} = 6,262$ $p<0.05$), “adanma” ($F_{2-102} = 10,452$ $p<0.05$), “içselleştirme” ($F_{2-102} = 3,141$ $p<0.05$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca tek faktör olarak “bağlılık” alt boyut arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F_{2-102} = 6,886$ $p<0.05$).

Tablo 5. Sporcuların Bireysel veya Takım Sporu Yapmalarına Göre Spora Bağlılık Düzeylerinin T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Spor	N	\bar{x}	Ss	Sd	t	p
Zinde Olma	Bireysel Spor	59	4,18	,54	71,482	2,753	,007*
	Takım Sporu	45	3,78	,83			
Adanma	Bireysel Spor	59	4,17	,59	77,832	2,427	,018*
	Takım Sporu	45	3,83	,80			
İçselleştirme	Bireysel Spor	59	4,10	,61	67,954	1,497	,139
	Takım Sporu	45	3,84	1,01			
Bağlılık	Bireysel Spor	59	4,15	,53	72,657	2,388	,020*
	Takım Sporu	45	3,82	,80			

Tablo 5’de sporcuların spor yapma durumlarına spora bağlılık düzeyleri arasındaki T testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sporcuların bireysel ya da takım sporu yapma durumlarına göre SBÖ “zinde olma” ($t_{(102)} = 2,753$ $p < 0.05$), “adanma” ($t_{(102)} = 2,427$ $p < 0.05$) ve tek faktör olarak “bağlılık” ($t_{(102)} = 2,388$ $p < 0.05$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilirken; “içselleştirme” ($t_{(102)} = 1,497$ $p > 0.05$) alt boyut arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Sporcuların yaşları ile SBÖ Alt Boyutları Arasındaki İlişki Sonuçları

		1	2	3	4	5
Yaş	r	1				
	p					
Zinde Olma	r	-,292	1			
	p	,003**				
Adanma	r	-,272	,839	1		
	p	,005**	,000**			
İçselleştirme	r	-,336	,686	,773	1	
	p	,000**	,000**	,000**		
Bağlılık	r	-,329	,910	,944	,903	1
	p	,001**	,000**	,000**	,000**	

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 6’da sporcuların yaşları ile SBÖ alt boyutları arasındaki korelasyon sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sporcuların yaşları ile SBÖ “zinde olma”, “adanma”, “içselleştirme” alt boyutları ve tek faktör olarak “bağlılık” boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p < 0.01$). Sporcuların yaşları ile “zinde olma” alt boyutu arasında negatif yönlü düşük düzeyde ($r = -,29$), “adanma” alt boyutu arasında negatif yönlü düşük düzeyde ($r = -,27$), “içselleştirme” alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ($r = -,33$) ve “bağlılık” boyutu arasında ise negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -,32$).

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın amacı bireysel olarak ve takım sporu yapan sporcuların spora bağlılık düzeylerini incelemek; sporcuların cinsiyet, aylık gelir ve spor yapma durumlarına göre spor bağlılık düzeylerini ve ayrıca yaşları ile spora bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Sporcuların, SBÖ alt boyutlarındaki ortalama puanları incelendiğinde, Zinde Olma ($\bar{x} = 4,01$), Adanma ($\bar{x} = 4,02$), İçselleştirme ($\bar{x} = 3,99$) alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlarının yüksek olduğu ayrıca ölçeğin geneline ilişkin tek boyut olarak spora bağlılıklarının da ($\bar{x} = 4,01$) yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde; Kelecek ve Göktürk (2017) tarafından kadın futbolcuların spora olan bağlılığın, sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolünü inceleyen çalışmada kadın sporcuların spora bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Kelecek ve Kuruç (2018), Sivrikaya ve Biricik (2019), Francisco ve ark. (2017), Francisco ve ark. (2018), Schaufeli ve ark. (2001) ve Babic ve ark. (2015) tarafından yapılan çalışmalarda da katılımcıların alt boyutlardan yüksek ortalamalara sahip olduğu tespit edilmiş olup çalışmamızdan elde edilen sonuçların literatürdeki sonuçlarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Sporcuların cinsiyetlerine göre zinde olma, adanma, içselleştirme ve bağlılık alt boyutlarında kadın sporcuların ortalama puanlarının erkek sporculardan daha yüksek olmasına rağmen manidar

anlamda bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Sivrikaya ve Biricik (2019) tarafından yapılan çalışmada sporcuların cinsiyetlerine göre spora bağlılık alt boyutları incelendiğinde kadın sporcuların spora bağlılıklarının erkek sporculara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kelecek ve Göktürk (2017) tarafından kadın futbolcular ile Kelecek ve Kuruç'un (2018) erkek futbolcular ile yapılan iki ayrı çalışma incelendiğinde kadın futbolcuların spora bağlılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Babic ve ark. (2015) tarafından yapılan çalışmada da cinsiyetlere göre sporcuların bağlılıkları arasında alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmezken ortalama puanlara bakıldığında kadın katılımcıların ortalama puanlarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Soyer ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada ise cinsiyete göre takım birlikteliğine uyum konusunda anlamlı farklılık tespit edilirken kadınların erkeklere göre takım birlikteliğine daha fazla uyum sağladığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmaların sonuçları ile araştırmamızın sonuçları paralellik göstermiştir. Yaprak ve Amman (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda sporun görece erkeksi bir faaliyet olarak geliştiği sonucuna varılmıştır. Fakat Sivrikaya ve Biricik'e (2019) göre dünya genelinde kadınlar için spor yapma imkanlarının artması ve yasal düzenlemelerle birlikte son yıllarda kadınların spora ilgileri artmakta ve bazı branşlarda kadın sporcuların sayısının arttığı görülmektedir. Kadınların spora ve sportif etkinliklere son yıllarda katılımlarıyla gelişen bu artış kadınların erkeklere göre spora bağlılıklarını daha yüksek olmasının sebebi olabilir.

Sporcuların aylık gelirlerine göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırılmasında, zinde olma, adanma, içselleştirme ve bağlılık olmak üzere tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Zinde olma alt boyutunda anlamlı farklılığın 2.000 TL ve altı ile 2.001 TL-3.000 TL, 3.001 TL ve üstü aylık gelire sahip sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Adanma alt boyutunda anlamlı farklılığın 2.000 TL ve altı ile 2.001 TL-3.000 TL, 3.001 TL ve üstü aylık gelire sahip sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. İçselleştirme alt boyutunda anlamlı farklılığın 2.000 TL ve altı ile 3.001 TL ve üstü aylık gelire sahip sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir. Bağlılık alt boyutunda ise anlamlı farklılığın 2.000 TL ve altı ile 2.001 TL-3.000 TL, 3.001 TL ve üstü aylık gelire sahip sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın ana amaçlarından olan bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor bağlılık düzeylerini incelemektir. Tablo 5'de de görüldüğü gibi bireysel olarak ve takım sporu yapan sporcuların spora bağlılıkları; zinde olma, adanma ve bağlılık alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaşırken ($p<0.05$); içselleştirme alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Anlamlı farklılık tespit edilen alt boyutların (zinde olma, adanma, bağlılık) ortalama puanlarına bakıldığında farklılıkların bireysel olarak spor yapan sporcular lehine olduğu tespit edilmiştir. Yani bireysel branşlarda mücadele eden sporcuların spora bağlılıklarının takım sporunda mücadele eden sporculara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Sivrikaya ve Biricik (2019) tarafından yapılan çalışmada bireysel spor olarak bilinen kayak sporcularının spora bağlılıkları ile takım sporu olarak futbol branşında futbolcuların spora bağlılıkları Kelecek ve Kuruç (2018) tarafından araştırılmıştır. Çalışmalardaki ortalamalara bakıldığında bireysel spor olarak kayak sporcularının spora bağlılıklarının futbolculara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sporcuların yaşları ile spor bağlılıkları arasındaki ilişki incelenmiş olup, yapılan analizde sporcuların yaşları ile spora bağlılıkları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yani sporcuların yaşlarının artmasıyla spora bağlılıklarının azaldığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde Soyer ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların yaşları ile takım birliktelikleri arasında negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Johnson (2017) tarafından yapılan çalışmada sporcuların yaşları ile spora bağlılıkları arasında negatif yönlü anlamlı bir korelasyon tespit edildiği görülmüştür. Benzer şekilde Aktürk ve ark. (2014) tarafından yapılan çalışmada sporcuların yaşları arttıkça kendilerini buldukları takıma mecbur hissetme eğilimlerinin azaldığı sonucuna varılmıştır. Çalışmamızın sonuçlarıyla araştırmaların sonuçları paralellik göstermiştir. Soyer ve ark. (2010) bu ilişki farkının sebebinin yaşın büyüdükçe bireylerin

zaman içerisindeki sorumluluklarının artması, ilgili oldukları alanların çeşitlenmesi ve toplumsal statülerindeki değişimler olarak açıklamışlardır.

Sonuç olarak; kadın sporcuların spora bağlılıklarının erkek sporculardan daha yüksek olduğu, sporcuların yaşlarının ilerledikçe spora bağlılık düzeylerinin zayıfladığı sonuçlarına varılırken, bireysel olarak spor yapan sporcuların takım sporları yapan sporculara göre spor bağlılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde spor performansı ile ilgili kaygı ve özgüven eksikliği gibi olumsuz yönlerle performansın ilişkilendirildiği çok sayıda çalışma varken spor bağlılık kavramı ile ilgili aynı şey söylenememektedir (Sırgancı, Ilgar ve Cihan, 2019). Dolayısıyla bu çalışma literatüre spor bağlılık kavramıyla ilgili çalışmalara katkısı olacağı düşünülmüştür. Benzer çalışmalarda daha fazla sporcu ve çeşitli değişkenlerle sporcuların bağlılık düzeyleri incelenebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aktürk, A.A., Özen, G. ve Üzüm, H. (2014). Amatör düzeydeki futbolcuların örgütsel bağlılıklarının incelenmesi Bolu İli Örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 361-374.

Babic, V., Sarac, J., Missoni, S. ve Sındık, J. (2015). Athletic engagement and athletic identity in Top Croatian Sprint Runners. *Coll, Antropol*, 3, 521-528.

Defreese, J.D. ve Smith, A.L. (2013). Areas of Worklife and the Athlete Burnout Engagement Relationship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 25(2), 180-196.

Francisco, D. C., Romero, E.I.S., Arce, C. ve Conesa, P.V. (2018). The mediating role of sport self-motivation between basic psychological needs satisfaction and athlete engagement. *Psicothema* 30(4), 421-426.

Francisco, D.C., Arce, C. ve Grana, M. (2017). Preliminary validation of a Spanish version of the Athlete Engagement Questionnaire (AEQ). *Journal of Sport Psychology*. 26(4), 22-27.

İnal, A.N. (2000). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*. Konya, Desen Ofset Matbaacılık.

Johnson, W.H. (2017). Sport specialization status and athlete burnout, engagement and motivation. The Masters of Sciences in Kinesiology, Sport and Exercise Psychology Option. East Carolina University.

Kelecek, S. ve Göktürk, E. (2017). Kadın futbolcularda sporcu bağlılığının, sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü, *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 162-173.

Kelecek, S. ve Koruç, Z. (2017). Futbolcuların güdüsel yönelim ve spora bağlılık düzeylerinin sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü, *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 102-116.

Lonsdale, C., Hodge, K., Jackson, S.A. (2007). Athlete Engagement: II. Development and Initial Validation of The Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*, 38, 471-492.

Schaufeli, W.B., Salanova, M., Gonzales-Roma, V. ve Bakker, A.B. (2002). The measurement of Engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 3(1), 71-92.

Sırgancı, G., Ilgar, E.A. ve Cihan, B.B. (2019). Spora bağlılık ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 171-191

Sivrikaya, M.H. ve Biricik, Y.S. (2019). Milli Takım Düzeyindeki Elit Kayakçıların Sporcu Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi, 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi.

Soyer, F., Can, Y., Güven, H., Hergüner, G., Bayansalduz, M. ve Tetik, B. (2010). Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 225-239.

Tekin, A., Tekin, G. ve Çalışır, M. (2017). *Rekreasyonel spor*. Ed: Karaküçük, S., ve ark. "Rekreasyon Bilimi 2" içinde (s. 3-37). Ankara. Gazi Kitabevi.

Türk Dil Kurumu. "Bağlılık". Erişim: 2019 www.tdk.gov.tr

Üçkardeş, E. (2020). Düzenli spor yapan rehber öğretmenlerin spor yapma düzeylerine göre psikolojik iyi hal düzeylerinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı. Mersin. (Danışman: Prof. Dr. Kamuran Elbeyoğlu).

Yaprak, P. ve Amman, T.M. (2009). Sporda kadınlar ve sorunları. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 39-49.

Yetim, A.A. (2016). Sporun tanımı, alanı, amaç ve fonksiyonları. Ed: Yetim, A.A. ve Cengiz, R. "Sporda Etkili İletişim" içinde (s.9-42). Ankara. Spor Yayınevi ve Kitabevi.